

A BALASSI BÁLINT MEGYEI KÖNYVTÁR BESZÁMOLÓJA
A KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER (KSZR) 2018. ÉVBEN VÉGZETT
KISTELEPÜLÉSI ELLÁTÓ TEVÉKENYSÉGÉRŐL

A Balassi Bálint Megyei Könyvtár Nógrád megye 119 kistélepülésén biztosít nyilvános könyvtári szolgáltatásokat a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretében a korábban megkötött szolgáltatási szerződések alapján. Munkánk nem nélkülözheti az önkormányzatokkal való szoros együttműködést és kapcsolattartást. A fenntartó önkormányzatok a szolgáltatóhelyek működési feltételeit, a személyi feltételeket, internetkapcsolatot és a rendszeres nyitva tartást biztosítják, a megyei könyvtár pedig a szakmai tartalomért felel. Közös felelősségünk, hogy a kistélepülések lakói is magas színvonalú könyvtári szolgáltatáshoz jussanak, hozzáférjenek a számukra szükséges információkhoz és a kulturális értékekhez, lehetőségük nyíljon a szolgáltató helyeken a tartalmas szórakozásra és a közösségi élmények megélésére.

Munkánkat az érvényben lévő jogszabályok és szakmai irányelvek alapján végezzük. Ezek közül is kiemelten kezeljük a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről szóló 39/2013.(V.31.) EMMI rendelet által meghatározott alapelveket és a KSZR Ajánlásban megfogalmazott szempontokat. Szintén meghatározó munkánk szempontjából a 2017. évi C. törvény, amely a szolgáltatás finansziális kereteit határozta meg.

2018. évi tevékenységünk szolgáltatási területenként:

Szolgáltató helyek, fejlesztés

2018-ban a szolgáltatás folyamatos működtetése mellett kiemelt figyelmet fordítottunk a kistélepülési könyvtárak szolgáltatási feltételeinek javítására. Év elején felmérést készítettünk a működési feltételekről, fejlesztési szándékokról, ennek figyelembe vételével állítottuk össze munkaprogramunkat.

Könyvtárunk az önkormányzatokkal együttműködve segítette a szolgáltatóhelyek fejlesztését, felszereltségének bővítését és új szolgáltatóhelyek kialakítását.

2018-ban 4 jelentősebb könyvtári fejlesztés történt a KSZR szolgáltatóhelyek tekintetében. Két új könyvtárat adtunk át: Jobbágyiban az önkormányzat és a megyei könyvtár támogatásával sikerült új szolgáltatóhelyet kialakítani, Lucfalván pedig a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával új, nagyobb helyre költözött a könyvtár. Szarvasgedén megújult a könyvtár teljes bútorzata, Szandán a könyvtár teljes belső tere átalakult.

2018-ban is szorgalmaztuk és szakmai munkánkkal, tanácsadással, véleményezéssel segítettük az NKA eszközfejlesztési pályázatának beadását, melynek segítségével a könyvtárak teljeskörű felújítására és újra bútorozására van lehetőség.

A 2018. évi NKA eszközfejlesztési pályázaton a KSZR könyvtárak közül Szirák pályázott sikeresen, a fejlesztés megvalósítására 2019-ben kerül sor.

A szolgáltató helyek felszereltségének javítása érdekében többféle területen is beszerzéseket végeztünk. Célunk volt, hogy a KSZR Ajánlásban megfogalmazott működési követelményeket és technikai paramétereket szem előtt tartva javítsuk a könyvtárak szolgáltató képességét. A megyei könyvtár anyagi forrásai nem biztosítják minden szolgáltatóhely teljes megújítását, ez csak pályázati források bevonásával és a fenntartókkal való együttműködéssel valósítható meg. A mi feladatunk kisebb beszerzések, informatikai eszközök, kisértékű tárgyi eszközök és szakmai anyagok biztosítása.

Könyvtárunk több szolgáltatóhely kisebb-nagyobb mértékű bútorfejlesztését, polccseréjét támogatta, kisebb bútorokkal, kiegészítőkkal, dekorációkkal segítette a könyvtárak megújulását. Támogattuk a tari, nógrádkövesdi, szügyi, galgautai, patvarci és a kisbárkányi könyvtár újrapolcozását. Tovább folytattuk a szolgáltató helyeken a gyermekszarkok kialakítását, ezek további felszerelését. 2018-ban többek között papírszínházat, diavetítőt, társas játékokat és asztali bábszínházat vásároltunk.

A technikai fejlesztés során két irányt jelöltünk ki: a KönyvtárMozi szolgáltatás feltételrendszerének biztosítását tűztük ki célul az érdeklődők számára, másrészt a használói számítógépek számát növeltük, illetve minőségi cserét hajtottunk végre.

2018-ban 8 új csatlakozóval bővült a KönyvtárMozi szolgáltatást vállaló könyvtárak száma, számukra a rendelkezésükre álló eszközök függvényében biztosítottunk projektort, vetítővásznat, laptopot és hangfalszettet.

A számítógépek beszerzésénél elsősorban a régebbi (meghibásodott) gépek cseréjére törekedtünk, a használói gépek számának bővítésével az internethasználat feltételeit kívántuk javítani. A gépek mellé biztosítottuk a jogszerű működtetéshez szükséges szoftvereket is.

A nagyobb értékű eszközök mellett nyomtatókat, CD lejátszókat és vonalkódolvasókat vásároltunk.

2018-ban összesen 23 számítógépet (szoftverekkel), 6 laptopot, 19 nyomtatót, 23 CD lejátszót, 5 projektort, 7 hangfalszettet, 4 mobil vetítővásznat és 11 vonalkódolvasót szállítottunk ki a szolgáltatóhelyekre.

A fejlesztések és az eszközellátottság áttekinthetősége érdekében egységes eszköznyilvántartást alakítottunk ki.

2018-ban sok helyen hosszabb-rövidebb szünet állt be a szolgáltatóhelyek működésében. Ennek oka a könyvtárat befogadó épületek (energetikai) felújítása, korszerűsítése, mely hosszú távon pozitív hatással lehet a szolgáltatóhelyek komfortjára, működési körülményeire.

Dokumentumellátás, állománygondozás

2018-ban is arra törekedtünk, hogy folyamatosan biztosítsuk a kistélepülések dokumentumellátását. Központi állományunkat folyamatosan gyarapítottuk, 15.849 db dokumentumot vásároltunk 29.322.365 Ft értékben. A beszerzett dokumentumok döntő többsége könyv, de vásároltunk hangskönyveket és DVD filmeket is.

A községek számára igényfelmérés alapján folyóiratokat is előfizettünk. Az igények felmérése után 107 településre 528 folyóiratot rendeltünk meg 3.216.075 Ft értékben. A helyi információk és értékek bemutatása jegyében szolgáltatóhelyeinkre juttattuk a megyei hírlap, a Városlakó magazin és a Palócföld című irodalmi folyóirat példányait.

A könyvtárak számára negyedévente letéti cserét biztosítottunk, a könyvtárosok igényeinek megfelelően lehetőséget adtunk a gyakoribb vagy a ritkább állománycserére is. 2018-ban 308 cserealkalom során 31.392 db dokumentumot szállítottunk ki a kistelepülésekre, így átlagosan 262 új kötet jut egy településre.

A csereszolgáltatás mellett tartós letét formájában is támogattuk az állományok fejlesztését. Elsősorban a szakirodalom és ismeretterjesztő irodalom megújítását tűztük ki célul, illetve megyei kötődésű vagy témájú dokumentumokat juttattunk el a településekre, összesen 7.149 db-ot. A tartós letétek beszerzésénél kikértük a könyvtárosok véleményét, a beérkezett igények alapján rendeltük meg a könyvcsomagokat.

Azokat az egyedi kéréseket, amelyeket a csereállományból nem tudunk kielégíteni könyvtárközi kölcsönzéssel az Országos Dokumentumellátó Rendszer segítségével teljesítettük.

Állománygondozás, feltárás

A szolgáltató helyek saját állományába beszerzett dokumentumok feldolgozását, szerelését, igény szerint a nyilvántartások kezelését is segítettük. Az új dokumentumokat rögzítettük a szolgáltató rendszer adatbázisában.

A szolgáltató rendszer tagjainak saját állományát elektronikus katalógusunkban rögzítjük. 2018-ban Jobbágyi és Szuha teljes állományát tettük elérhetővé, ezzel 72-re bővült azoknak a könyvtáraknak a száma, ahol teljes körűen feldolgoztuk az állományokat. Ezekben a településeken már lehetségessé vált az elektronikus kölcsönzés. Sajnos csak kevesen élnek a lehetőséggel, bár a könyvtárosok egyre inkább érdeklődők, többen is részt vettek Corvina használati tanfolyamainkon, hogy elsajátítsák az ehhez szükséges ismereteket. Sziráki, Nőtincsi és Nézsai könyvtárosa már önállóan végzi az állomány elektronikus feldolgozását, az elektronikus kölcsönzés bevezetésére eddig Vanyarcon, Nőtincsen és Nézsán került sor.

Fontosnak tartjuk a községekben a szolgáltató helyek saját állományának gondozását, a szükséges selejtezések, állományellenőrzések elvégzését, egységes, korrekt nyilvántartások kialakítását. A helyszíni munkavégzéseket terv szerint, de a beérkező igények figyelembevételével végeztük. Alkalmazkodtunk a könyvtárosváltás, épületfelújítás miatti váratlan költözés okozta helyzetekhez.

Könyvtárosváltás miatt állományellenőrzést végeztünk Nógrádmargalton. Márkházán az épület felújítását követő költözés után került sor állományellenőrzésre.

Nagyobb selejtezésre, állományapasztásra került sor Szirákon, Mátraszélen, Nőtincsen, Szandán és Bárnán. Az állományok átválogatásában segítettünk, kivontuk az állományba nem illő rongált és avult dokumentumokat, segítettünk a megfelelő raktári rend kialakításában.

Galgagután, Ipolyszögön és Szandán a selejtezés után új nyilvántartás kialakítására került sor.

Az állománygondozás során figyelmet fordítottunk az állományok egységes raktári jelzettel, és a dokumentumok vonalkóddal való ellátására is. Mindkét területen sikerült előre lépni, a szolgáltató helyeken dolgozó kollégák is partnerek ebben a munkában.

Az állományok rendjének biztosításához könyvtámaszokat, választókat vittünk a könyvtárakba, egységes tájékoztató feliratokat helyezünk ki az állományrészek jelölésére.

A saját állományok karbantartásában, gondozásában és az egységes, korrekt nyilvántartások kialakításában 2018-ban az alábbi helyeken vettünk részt:

	Feladat
Nógrádmarcal	Selejtezés, állományellenőrzés
Bárna	Selejtezés, állományrendezés
Galgaguta	Selejtezés, új nyilvántartás kialakítása
Szirák	Selejtezés
Kazár	Új nyilvántartás kialakítása
Lucfalva	Új nyilvántartás kialakítása
Mátraszele	Selejtezés
Nőtincs	Selejtezés
Ipolyszög	Selejtezés, új nyilvántartás kialakítása
Márkháza	Állományellenőrzés
Szanda	Selejtezés, állományrendezés

Kulturális rendezvények, közösségi programok

A Balassi Bálint Megyei Könyvtár a KSZR keretében 2018-ban is biztosította a kulturális, közösségi, közművelődési rendezvényeket.

A programkínálat összeállításának egyik fő szempontja, hogy az általunk biztosított rendezvények minden korosztályt megszólítsanak. 2018-ban 93 település élt a KSZR által ingyenesen biztosított kulturális program lehetőségével. Az év folyamán az ellátott településeken 323 program valósult meg, 12.147 gyermek, 8.296 felnőtt, összesen 20.443 lakos vett részt a rendezvényeken.

Az olvasásnépszerűsítésre nagy hangsúlyt fektettünk, így író-olvasó találkozók, rendhagyó irodalomórák, megzenésített versek, színházi előadások kínálatából válogathattak a települések. A kisebbek részére bábszínházi és meseszínházi produkciókat kínáltunk. A néphagyomány, a néprajzi ismeretek szélesítésére is figyeltünk, szokások, hagyományok megismerésében, megismertetésében voltak segítségünkre előadóink. Az ismeretterjesztést szintén feladatunknak tekintjük, megyei előadókat kértünk fel, hogy hazai tájakra kalauzolják el a gyermekeket. A felnőttek számára színházi produkciókat, megzenésített verseket kínáltunk. Nagy érdeklődés mutatkozott az egészségmegőrzés, természetgyógyászat téma iránt, valamint a hagyományörzés, a népi értékeket felsorakoztató előadások iránt is.

A településekről pozitív visszajelzés érkezik minden alkalommal, köszönhető ez igényes produkcióval megjelenő, korrekt előadóinknak.

Összegezhetjük, hogy a Balassi Bálint Megyei Könyvtár sok Nógrád megyei lakos számára elérhetővé tette a kulturált kikapcsolódás, az irodalom élményét.

KSZR rendezvények és résztvevők

	Alkalom	Fő
Gyermekprogramok	229	12147
Felnőtt programok	94	8296
Összesen:	323	20443

Kapcsolattartás, segítő szolgáltatások, információs szolgáltatás

A szolgáltató rendszer működésének egyik alapfeltétele a kommunikáció, az együttműködés a fenntartókkal, és a rendszeres és aktív kapcsolattartás a szolgáltatóhelyeken dolgozó kollégákkal.

Törekszünk arra, hogy minden a könyvtárak és könyvtárosok számára fontos információt eljuttassunk a két célcsoporthoz (adatok, pályázatok, jogszabályok, fejlesztési lehetőségek). Látogatásokat tettünk az önkormányzatoknál, egyeztetünk a fejlesztésekkel kapcsolatos elképzeléseket, pl. Jobbágyi, Lucfalva, Erdőtarcsa, Mátraszőlős, Erdőtarcsa, Tar, Kálló esetében.

A könyvtárosokkal szinte napi kapcsolatban voltunk és vagyunk. Segítettük a szakmai feladatvégzést, az adatszolgáltatást és az információk folyamatos áramoltatását. Könyvtárosváltás esetén kiemelt figyelmet fordítottunk az új könyvtárosok betanulására, az induló könyvtárak szakmai munkájának segítésére, pl. Nógrádmarcal, Szirák, Szarvasgede, Jobbágyi, Lucfalva.

Figyelemmel kísértük a könyvtárosok munkáját, negyedévente gyűjtöttük a szolgáltatóhelyek forgalmi adatait, így év közben is látható volt, ha valahol probléma akadt, vagy korrekcióra volt szükség.

A könyvtárosok véleményét egy partnerelégedettségi vizsgálat keretében kértük ki, ennek elemzése folyamatban van.

Szintén a könyvtárosok munkáját segítettük a könyvtári nyomtatványok, kiegészítők, könyvtári felszerelések biztosításával.

Könyvtárunk szolgáltatásai között egyre fontosabb szerepet játszanak az információs szolgáltatások. Honlapunkon elérhető katalógusaink, adatbázisaink számos információt tartalmaznak a településekre vonatkozóan is. Ezek közül szeretném kiemelni a Megyei Szolgáltató Rendszer katalógusát, melyben a tagkönyvtárak és a csereállomány adatai kereshetők. Szintén érdekes lehet a Helyismereti cikkadatbázis, amely a megyére, a

településekre, megyéhez kötődő személyekre vonatkozó folyóiratcikket tartalmazza. Figyelmükbe ajánljuk az olvasóink körében a legnagyobb kedveltségnek örvendő szolgáltatásunkat: Teljeskörű a Nógrád Megyei Hírlap 1948-2016 évfolyamainak digitalizált változata, honlapunkon a Digitális Könyvtárból elérhető.

A megyei könyvtár honlapján külön aloldalon jelennek meg a Könyvtárellátási Szolgáltatási Rendszer hírei. A tagkönyvtárakról rövid ismertetőt közlünk, bemutatjuk KSZR működését, emellett dokumentumtár, jogszabálygyűjtemény, az Ellátóközpont és tagkönyvtárainak katalógusa is elérhető. Az aktualitások megjelenítésével pedig friss információhoz juthatnak az érdeklődők.

2018-ban képes, a KSZR szolgáltatást népszerűsítő füzetet készítettünk, melyben bemutattuk az eddig elért eredményeket.

A felújított könyvtárakról képes kiadványt állítottunk össze, melyben összegyűjtöttük a jó példákat, a kiadványt ötletadónak szánjuk a fejlesztések, felújítások megtervezéséhez.

A Könyvtárellátás-Nógrád néven létrehozott Facebook oldalunkon az aktualitásokon kívül a tagkönyvtárakban zajló rendezvényekről lehet tájékozódni.

A Könyvtár/Tér című megyei könyvtári tájékoztató kiadvány is az információátadást szolgálja, nyomtatott formában közöl tudósításokat a könyvtárakat, könyvtárosokat érintő hírekről, eseményekről.

KönyvtárMozi, szakmai programok

Megyénkben népszerű a KönyvtárMozi szolgáltatás, 2018-ban a 8 új csatlakozóval, ezzel 32-re nőtt a KönyvtárMozi Pontok száma. Intézményünk a szolgáltatás elindítását a szükséges eszközök biztosításával segítette. A kecskeméti központtól kapott promóciós anyagok átadását helyszíni konzultációval kötöttük össze. Az év során 171 filmvetítésre került sor a szolgáltató helyeken.

Könyvtárosaink számára a helyszíni segítségnyújtás mellett a szakmai rendezvények, továbbképzések, szakmai napok is remek alkalmat nyújtottak. A KSZR könyvtárosok többsége szívesen vett részt szakmai rendezvényeinken.

A múlt évben 2 alkalommal rendeztünk KSZR szakmai műhelynapot, tavasszal (Szalmatercsen és Salgótarjánban), ősszel Jobbágyiban. Mindkét helyszín kiválasztásánál célunk volt, hogy felújított mintaértékű helyszínre vigyük a kollégákat, hogy új ötleteket meríthessenek. A szakmai programok összeállításánál arra törekedtünk, hogy új kezdeményezéseket mutassunk be, tapasztalatokat, információkat osszunk meg, felhívjuk a figyelmet a lehetőségekre. A KSZR rendezvényeken a városi könyvtárak munkatársai is részt vettek (Balassagyarmat, Pásztó, Szécsény.)

A megyei szakmai napokon a KSZR könyvtárosok is aktívan és érdeklődéssel vettek részt.

Corvina tanfolyamon 8 KSZR-es kolléga vett részt.

Továbbképzések, szakmai rendezvények 2018-ban

Esemény időpontja	Időpont	Helyszín	Részvevők
„Lépések a stratégiai tervezéstől a minőségig” 1.	2018. február 19.	Salgótarján	32 fő
„Lépések a stratégiai tervezéstől a minőségig” 2.	2018. március 5.	Salgótarján	33 fő
KSZR műhelynap	2018. április 23.	Salgótarján (Szalmatercs)	57 fő
Corvina képzés	2018. június 21-22.	Salgótarján	8 fő
Corvina képzés	2018. július 3-5.	Salgótarján	8 fő
„Az én könyvtáram” megyei szakmai nap	2018. szeptember 24.	Salgótarján	78 fő
KSZR műhelynap	2018. október 29.	Jobbágyi	54 fő

Partnerség

Munkánk meghatározó eleme a partnerközpontúság, a fenntartókkal, könyvtáros kollégákkal, iskolákkal ápoltt kapcsolat. A könyvtárosokkal és a fenntartókkal rendszeresen találkozunk, egyeztetünk. A személyes helyszíni találkozások fontos alapját képezik munkánknak. Gyakoribb látogatásaink, rendszeres jelenlétünk hatásai megmutatkoznak a könyvtárak körülményeinek javulásában.

Könyvtárunk a megye kistépelüléseinek 94%-án biztosít könyvtári szolgáltatást a KSZR keretében. Felelősséget vállal a hatókörébe tartozó szolgáltatóhelyek számára biztosított szolgáltatások szakmai színvonaláért. A rendszer működése azonban kétpólusú, a kistépelülések részéről is szükséges biztosítani a szolgáltatás feltételeit. Elengedhetetlen mindkét fél részéről a partnerség és az együttműködés annak érdekében, hogy a jogszabályokban, a KSZR Ajánlásban megfogalmazott célok maradéktalanul teljesüljenek.

Rendszeres egyeztetéssel és közös erővel tudjuk segíteni a szolgáltatás és a szolgáltatóhelyek fejlesztését, és a minőségi szolgáltatások biztosítását a könyvtári, információs és közösségi helyeken.

Salgótarján, 2019. április 09.

 Molnár Éva
 igazgató

